

Àrea agrícola dins l'àmbit protegit de Gallecs. R. Vilalta

Camí dins el paratge. R. Vilalta

El Pla director urbanístic del paratge de Gallecs

PER: ALBERT CIVIT I FONS, Institut Català del Sòl

ELS ANTECEDENTS: UN CONFLICTE URBANÍSTIC INICIAT EL 1970

El paratge de Gallecs és un dels fragments més ben conservats de la plana agrícola del Vallès. En aquest entorn, tan urbanitzat, la seva diversitat i riquesa biològica li dona un gran valor intrínsec i una riquesa ambiental destacable. Per la seva posició, l'àmbit té també un potencial formidable per al lleure en la natura dels veïns dels pobles i les ciutats que l'envolten. Així mateix, aquesta posició li permet jugar un paper de connector entre els espais protegits de la serralada Prelitoral (Cingles del Bertí, el Farell) i de la serralada Litoral la qual cosa li atorga un paper clau

en el sistema metropolità d'espais oberts. D'altra banda, Gallecs conté un patrimoni paisatgístic magnífic.

La controvèrsia urbanística sobre la transformació i els usos de l'espai de Gallecs s'inicià l'any 1970.⁽¹⁾ quan el Ministerio de la Vivienda de llavors delimità un espai de 1.472 ha al bell mig del Vallès amb l'objectiu de construir-hi una nova ciutat per a una població aproximada de 130.000 habitants, en el marc de l'anomenat Programa ACTUR (de "actuaciones urbanísticas urgentes"). El projecte afectava terrenys pertanyents a set municipis: Mollet, Santa Perpètua de Mogoda, Palau Solità i Plegamans, Parets del Vallès, Lliçà de Vall, Polinyà i Montcada i Reixac.

Zona humida al cor de Gallecs. R. Vilalta

Per la seva concepció —el desenvolupament imposat sense comptar amb l'opinió local, la creació d'una àrea aïllada sense continuïtat amb la urbanització existent, la manca d'atenció ambiental i paisatgística— el projecte topà amb l'oposició immediata de ciutadans i entitats de les localitats veïnes, fins al punt que la pugna per la preservació de Gallecs va marcar durant dues generacions el moviment ciutadà i la vida local al Vallès.

Tanmateix els terrenys foren expropiats pel Ministerio de la Vivienda i, tot i que el projecte inicial de "ciudad-satélite" no prosperà, coneguérem, al llarg dels anys vuitanta i noranta, un

procés d'urbanització molt assenyalat, per usos industrials i residencials, que n'han afectat un 43,2% de la seva superfície total. Els municipis de l'entorn no renunciaren mai, de tota manera, a l'objectiu de mantenir l'espai central de l'àmbit lliure d'urbanització.

Amb la nova etapa del Govern de la Generalitat, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques es proposà com un dels seus objectius prioritaris cloure de manera definitiva aquest conflicte i integrar Gallecs en el sistema metropolità d'espais oberts, d'acord amb els criteris de planejament territorial i d'ordenament

“ EL PARATGE
DE GALLECS
ÉS UN DELS
FRAGMENTS MÉS
BEN CONSERVATS
DE LA PLANA
AGRÍCOLA DEL
VALLÈS

Les alcaldesses i alcaldes de l'àmbit de Gallecs amb el conseller de Política Territorial i Obres Públiques el dia 20 d'octubre de 2004 en l'acte de signatura de l'acord sobre el Pla director urbanístic de Gallecs. R. Vilalta

urbanístic que impulsa. Així, el 20 de gener del 2004, menys d'un mes després de la presa de possessió, el Govern inicià converses amb els ajuntament concernits per tal d'arribar a un acord sobre l'elaboració del Pla director. Un acord que culminà amb l'aprovació definitiva del Pla director urbanístic del paratge de Gallecs el dia 29 d'abril de 2005.⁽²⁾

EL CONTINGUT DEL PLA

El Pla director urbanístic de Gallecs ve, doncs, a tancar jurídicament i administrativament la trajectòria del planejament urbanístic de l'àrea iniciada l'any 1970. El Pla té tres objectius:

- a) Conservar lliure d'urbanització l'espai de Gallecs, que es mantindrà així com a espai natural, terreny agrícola i àmbit de lleure en la natura per als ciutadans de les poblacions veïnes.
- a) Ordenar de manera definitiva la urbanització de l'entorn del paratge i les àrees de contacte entre l'espai construït i l'espai lliure.
- b) Garantir la gestió de l'àmbit de Gallecs amb la participació de les administracions locals i la Generalitat.

Així, el Pla director garanteix la no urbanització de les 774 hectàrees que configuren l'espai central de l'àrea. Com s'ha dit, es tracta d'un espai d'un alt interès natural i agrícola que compleix, a més, la funció de separador entre els àmbits urbanitzats de la riera de Caldes i el Tenes, així com de connector natural entre els espais de la serralada litoral (cingles del Bertí, el Farell) i la serralada Litoral (serra de Marina, Cèllec). Aquest sòl mantindrà la titularitat pública, de manera que la Generalitat cedirà el sòl a un consorci que n'assegurarà la gestió i la conservació, amb els corresponents acords amb els pagesos i entitats que hi treballen. El consorci, com s'explicarà més

endavant, estarà format pels ajuntaments concernits i per la mateixa Generalitat.

D'altra banda, el Pla preveu l'ordenació dels espais situats entre les àrees ja urbanitzades i la xarxa viària existent a l'entorn de l'àmbit preservat, per tal que els teixits urbans i l'espai obert tinguin un encaix harmònic i ordenat. Així, el Pla regularitza de manera definitiva la situació de la urbanització de l'estany de Gallecs, tot establint, de manera estricta, les condicions per a la seva evolució futura. Així mateix, estableix en quines condicions podran desenvolupar-se els tres darrers àmbits pendents d'urbanització: els entorns del castell de la Mogoda i Can Banús II (en el terme de Santa Perpètua de Mogoda) i els terrenys situats entre la variant de Palau-Solità i Plegamans i el nucli d'aquesta població.

Finalment, atenent els seus valors ambientals i paisatgístics, a partir de l'aprovació del Pla director urbanístic, s'han iniciat els tràmits per a la qualificació de tot l'espai no urbanitzat de Gallecs com espai obert de protecció especial dins el Pla territorial metropolità que el Departament de Política Territorial i Obres Públiques està elaborant. Així mateix, el paratge serà inclòs pel Departament de Medi Ambient i Habitatge en el Pla d'espais d'interès natural (PEIN).

UNA GESTIÓ CONSORCIADA

El Pla és fruit d'un acord assolit després d'un llarg procés de diàleg amb els ajuntaments, diàleg que s'inicià el gener de l'any 2004 i que es clogué el mes d'octubre d'aquell mateix any amb la signatura del projecte de pla a l'església romànica de Santa Maria de Gallecs per part del conseller de Política Territorial, els alcaldes dels set municipis i els representants dels veïns i dels pagesos.

Un dels elements essencials de l'acord fou establir un sistema de gestió de l'espai que garantís la implicació de la Generalitat, d'una banda, i, de l'altra, la presència destacada dels ajuntaments en la gestió de l'espai central de Gallecs, ja definitivament preservat. Un sistema que ha de comportar, a més, la capacitat de realitzar inversions en el manteniment i en la millora de l'espai, el manteniment de les activitats agrícoles i la creació dels serveis necessaris per a la seva freqüentació i gaudi per part dels ciutadans.

A aquests efectes, el Pla preveu la constitució d'un consorci integrat pels municipis concernits (Lliçà de Vall, Mollet del Vallès, Montcada i Reixac, Palau-Solità i Plegamans, Parets del Vallès, Polinyà i Santa Perpètua de Mogoda) la Generalitat i altres institucions que vulguin adherir-se. El Consorci rebrà el sòl protegit en règim de cessió i el gestionarà per tal de garantir-hi la continuïtat de les activitats agrícoles, la preservació del paisatge i l'ús com espai de lleure per part dels ciutadans.

